

دلایل ترک تحصیل دانش آموزان و راهکارهای جلوگیری از آن

تعلیم و تربیت و معضلات و مشکلات مربوط به آن یکی از بحث‌انگیزترین مسائل در جوامع مختلف بوده و هست. دلایل این اهمیت را نیز می‌توان به نکاتی چون، لزوم تعلیم و تربیت صحیح نسل آتی، حساسیت و شکنندگی کودکان، نوجوانان و جوانان در مقابل مسائل مختلف؛ سرمایه‌گذاری دولتمردان جوامع برای دستیابی به موفقیت بیشتر با استفاده از تخصص نسل جوان؛ تاکید والدین بر تعلیم و تربیت درست فرزندان؛ حرکت سرسام‌آور جوامع به سوی رشد و ترقی و بسیاری نکات ریز و درشت دیگری نسبت داد و بنا بر دلایل ذکر شده، «ترک تحصیل دانش آموزان» یکی از معضلاتی است که می‌توان آن را به دلایل مختلف، آفتی برای ساختار آموزشی، پرورشی جوامع دانست. شاخص‌ترین دلایل و راهکارهای جلوگیری از ترک تحصیل دانش آموزان دبیرستانی در یازده مورد خلاصه می‌شود؛

۱- فراهم نشدن زمینه مناسب برای تحصیل همه جوانان و نوجوانان زیر بیست و

یک سال؛ در بسیاری از کشورها حداکثر سن برای تحصیل در دوره دبیرستان ۱۸ سال است و پس از این سن دانش آموزان به فرض اشتیاق به ادامه تحصیل باید راهی مدارس شبانه شوند. حضور در مدارس شبانه عاملی برای ترک تحصیل دانش آموزان است. از این رو با ارتقای سطح سنی این معضل برطرف شده و دانش آموزان بدون ترس و هیجان، بویژه هیجان ناشی از افزایش سن می‌توانند به تحصیل بپردازند. به عقیده پژوهشگران در قرن حاضر که بسیاری از دانش آموزان با مشکلات فراوانی چون ناتوانی در تامین نیازهای اقتصادی، اجتماعی دست و پنجه نرم می‌کنند،

بپردازند. براساس پژوهش‌های انجام شده بالاترین آمار مربوط به ترک تحصیل به دلیل افزایش سن و امتناع دانش‌آموزان از حضور در مدارس شبانه است.

۲- مدارس ویژه دانش‌آموزان ۱۹ تا ۲۱ سال؛ خجالت دانش‌آموزانی که نسبت به همکلاسی‌های خود سن بالاتری دارد، عاملی دیگر برای ترک تحصیل آنهاست. بنابراین با ساخت مدارس ویژه دانش‌آموزان ۱۹ تا ۲۱ ساله، می‌توان گام موثری جهت جلوگیری از ترک تحصیل این رده سنی برداشت. این مدارس باید جدا از مدارس شبانه فعالیت کرده و از هر نظر حتی از جهت زمانی مانند سایر مدارس مقطع دبیرستان باشند.

۳- بروی تک‌تک دانش‌آموزان تمرکز کنیم؛ به عقیده پژوهشگران انجمن بین‌المللی مطالعات آموزشی آمریکا (NEA) مرکز آموزشی می‌تواند در زمینه آموزش و پرورش دانش‌آموزان موفق عمل کند که از وضعیت آموزشی، پرورشی فرد دانش‌آموزان آگاه باشد. این تمرکز با کاهش تعداد کادر آموزشی و انتخاب افراد زیاده، ارتباط منظم و موثر والدین و اولیای مدرسه، ارتباط صمیمانه (در حد معقول و منطقی) بین دانش‌آموزان و آموزگار، کاهش تعداد دانش‌آموزان در هر کلاس (حداکثر بین ۱۸ تا ۲۵ نفر)، برنامه‌ریزی منظم برای رسیدگی به وضعیت درسی دانش‌آموزان، برگزاری کلاس‌های تقویتی منظم به منظور رفع ضعف‌های آموزشی میسر است. پژوهشگران برگزاری برنامه‌های تفریحی دسته جمعی در پایان هفته و حتی در طول تعطیلات تابستان را یکی از شیوه‌های افزایش ارتباط میان دانش‌آموزان با یکدیگر و

مشکلات آموزشی، پرورشی است. در حقیقت به هر میزان موانعی چون ترس، خجالت و بی‌اعتمادی میان دانش‌آموزان و آموزگار و ... برطرف شود به همان میزان امکان موفقیت دانش‌آموز افزایش می‌یابد.

۴- گسترش زمینه تحصیل؛ محدود کردن رشته‌های تحصیلی و القای این باور که ادامه

تحصیل در برخی رشته‌های تحصیلی ضامن موفقیت بوده و ادامه تحصیل در سایر رشته‌ها، آینده روشنی را به دنبال ندارد، دانش‌آموز را از ادامه تحصیل دلزده می‌کند. این نکته بویژه در دانش‌آموزانی که به ادامه تحصیل در برخی رشته‌ها علاقه نداشته و فقط به اجبار اجتماع، والدین و مدرسه ادامه تحصیل در این رشته‌ها را برمی‌گزینند حائز اهمیت بوده و عامل اصل بازدارنده از تحصیل آنهاست. بنابراین مدرسه و در گام بعدی اجتماع و والدین موظفند تا زمینه تحصیل برای همه رشته‌های تحصیلی را برای دانش‌آموزان فراهم کنند. از دیدگاهی دیگر شکستن حصار باورهای نادرست اجتماعی، فرهنگی راهی جهت هموار کردن انتخاب آزادانه دانش‌آموزان و در نتیجه موفقیت آنهاست.

۵- ارتباط بخش آموزش و اشتغال؛ ارتباط موثر بین بخش آموزش و اشتغال نه تنها باعث

می‌شود آموزش‌ها جهت‌یابی صحیحی داشته و به سمت و سوی برآوردن نیازهای اجتماع و چرخاندن چرخ‌های اقتصادی گام بردارد، بلکه دانش‌آموزان اطمینان می‌یابند که پس از فراغت از تحصیل و تحصیل در هر رشته‌ای، بیکار نخواهند ماند. ترس از بیکاری پس از اتمام تحصیلات

جوانی به دلیل ترس از بیکاری پس از تحصیل، در مقایسه با افراد تحصیل نکرده‌ای که وارد بازار کار شده و از شرایط به مراتب بهتری نسبت به افراد تحصیل کرده برخوردارند، دانش آموز را از ادامه تحصیل باز می‌دارد. در حقیقت مقایسه دائمی قشر تحصیل کرده و بیکار و تحصیل کرده و کم درآمد با قشر تحصیل نکرده و حتی بیسواد با درآمد بالا، یکی از دلایلی است که بسیاری از دانش آموزان دبیرستانی را از ادامه تحصیل باز می‌دارد. این وضعیت در کشورهای در حال توسعه و توسعه نیافته به وضوح مشاهده می‌شود.

۶- ارتقای سطح کیفی آموزش‌ها و شروع زود هنگام آموزش‌ها؛ پژوهش‌ها نشان

می‌دهد ارتقای سطح کیفی آموزش‌ها، شروع آموزش‌ها به صورت جدی از دوره پیش دبستانی؛ پر بار کردن مباحث درسی ارائه شده در دوره‌های گوناگون تحصیلی؛ ایجاد اشتیاق و علاقه به تحصیل و فراگیری آموزش‌های ارائه شده با انتخاب مباحث درسی که خلاقیت و اشتیاق دانش آموزان را پاسخگو باشد و ... عوامل موثری جهت جلوگیری از دلزدگی و ترک تحصیل دانش آموزان در مقطع دبیرستان است. به هر میزان دانش آموز از فراگیری لذت ببرد، به همان میزان امکان ترک تحصیل او کاهش می‌یابد. از سوی دیگر حذف مباحث درسی وقت گیر و ایستا و جایگزین کردن مباحث درسی که پاسخگوی حس اشتیاق، پرسشگری و خلاقیت دانش آموزان باشد، راهکار مناسبی جهت کاهش خطر ترک تحصیل دانش آموزان است.

در هر جایگاه و موقعیت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... که باشد نقش بسزایی در موفقیت یا شکست تحصیلی دانش آموز دارد. آموزش رفتارهای صحیح فردی و اجتماعی؛ تشویق دانش آموز برای ادامه تحصیل؛ فراهم کردن زمینه مناسب برای ادامه تحصیل فرزندان؛ رفع مشکلات آموزشی و پرورشی با همکاری اولیای مدرسه و ...، همگی عوامل موثری برای ادامه تحصیل و موفقیت دانش آموز است. اگر این حمایت‌ها از دوران کودکی و حتی پیش از شروع درس و مدرسه آغاز شود، بی‌شک نتیجه بهتری را نیز به همراه خواهد داشت. به عقیده پژوهشگران نقش والدین، حتی از عملکرد اولیای مدرسه نیز شاخص‌تر و تاثیرگذارتر است.

۸- حمایت؛ همراهی والدین و اولیای مدرسه و به طور کلی همه افرادی که به

شکلی در آموزش و پرورش دانش آموز نقش دارند، شاخصی برای تضمین موفقیت تحصیلی دانش آموز است. «اطمینان» از اینکه در شرایط بحرانی همواره فرد یا افرادی دانش آموز را «حمایت و هدایت» خواهند کرد، او را به ادامه مسیر دلگرم می‌کند. پژوهشگران نقش حمایتی والدین و اولیای مدرسه را تنها به صرف هزینه محدود نکرده و تاکید دارند این حمایت باید همه جانبه باشد. به این معنی که دانش آموز باید از جهت روانی، عاطفی، اجتماعی، اقتصادی، فکری و ... تحت حمایت قرار بگیرد و در بسیاری از موارد اصلاً نیاز به صرف هزینه نبوده و نیاز دانش آموز در حمایت‌هایی غیر از حمایت‌های اقتصادی تعریف می‌شود.

۹- رفع تبعیض‌ها؛

دانش آموز را از ادامه مسیر باز دارد. در بسیاری از کشورهای اروپایی و آمریکا، شاخص ترین آمار ترک تحصیل، به ترتیب متعلق به دانش آموزان آفریقایی، آمریکای لاتین و آسیایی است. دلیل این امر جدا از تبعیض های اجتماعی، تفاوت های فرهنگی و به دنبال آن جدا ماندن از جمع دوستان و اجتماع، مشکلات اقتصادی خانواده ها، نابسامانی های روحی، روانی ناشی از این تفاوت ها در دانش آموز، ناتوانی در فهم آموزش ها به دلیل عدم تسلط کافی دانش آموز به زبان، فرهنگ و ... کشور مورد نظر، پذیرفته نشدن از سوی جمع دوستان و حتی اجتماع، فرق گذاری های فاحش اولیای مدرسه بویژه آموزگاران میان دانش آموزان رنگین پوست و سفیدپوست و ... است. رفع این تفاوت ها و تبعیض ها راهکار مهمی جهت جلوگیری از ترک تحصیل دانش آموزان است.

۱۰- آموزش به متولیان آموزشی؛

رفتارهای نامناسب متولیان آموزشی، بویژه آنهایی که در رده سنی حساسی چون دبیرستان مشغول به فعالیت هستند، یکی دیگر از دلایل ترک تحصیل دانش آموزان این مقطع است. تنبیه بی جا، تبعیض های فاحش میان دانش آموزان برتر و ضعیف، تبعیض های نژادی، قومی، تبعیض های جنسیتی، تبعیض میان دانش آموزان کم بضاعت، بی بضاعت و متمول؛ ناتوانی های شخصی آموزگار، که آموزگار آن را به گونه ای دیگر جلوه می دهد، ناتوانی های اولیای مدرسه که در نهایت دانش آموزان را به عنوان مقصر معرفی می کنند و بسیاری از موارد از این دست، عامل های مهمی برای ترک تحصیل دانش آموزان است.

ابتلای دانش آموزان و یا والدین آنها عاملی دیگر برای ترک تحصیل دانش آموز است.

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

www.kandoocn.com

منابع و ماخذ کمکی:

- ۱- تعلیم و تربیت در اسلام، استاد شهید مرتضی مطهری ۲- روانشناسی تربیتی، محمد پارسا ۳-
- فرهنگ عمید ۴- سایت اینترنتی www.nsta.org 5- سایت اینترنتی رشد ۶- روانشناسی
- شخصیت از دیدگاه اسلام، علی اصغر احمدی ۷- روانشناسی رشد، علی اکبر شعاری نژاد ۸- NEA
- انجمن بین المللی مطالعات آموزشی آمریکا ۹- روانشناسی پرورشی، علی اکبر سیف